

Utdanningsdirektoratet
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO

Oslo, 25.11.2019
Vår ref. 19/1715-10
670.20/SYKO
Deres ref.

Høring - Fritt skolevalg til videregående skole

Landsorganisasjonen i Norge (LO) viser til ovennevnte sak som er mottatt på høring fra dere. I høringen er det lagt opp til å besvare flere spørsmål med ja/nei/vet ikke-alternativer og eventuelt utfyllende kommentarer. Vi velger imidlertid å samle vårt høringssvar på en mer tradisjonell måte, og legger til grunn at det ikke står i veien for budskapet vårt.

Innledningsvis vil LO problematisere begrepet "fritt skolevalg". De eneste som i praksis vil kunne velge fritt, er de med best karakterer. De med middels karakterer vil ha et begrenset valg, mens de med de laveste karakterene må ta til takke med det de får. Når dette skal praktiseres i stor skala, enten når det gjelder stort elevgrunnlag på lite geografisk område (som i Oslo) eller i store geografiske områder, kan det få særlig negative konsekvenser.

LO er bekymret for en utvikling i videregående opplæring i retning av A, B og C-skoler, der de teoristerke elevene klumper seg i noen skoler, mens de elevene som har lavest grunnskolepoeng, og ofte sviktende motivasjon, klumper seg på andre skoler. Det sier seg selv at det lett blir bedre læringsmiljø på skoler med mange høyt presterende og motiverte elever, enn på "lavstatusskoler". En utvikling mot A, B og C-skoler kan dermed gi selvforsterkende effekter. LO vil også vise til Stoltenbergutvalgets rapport (NOU 2019:3) som påpekte betydelige og systematiske forskjeller i skoleprestasjoner, både mellom gutter og jenter og avhengig av sosial bakgrunn. Når det nå foreslås tiltak som ytterligere rendyrker prinsippene om karakterbaserte opptak i store områder, kan dette forsterke allerede uheldige effekter av kjønnsforskjeller og sosiale forskjeller i skoleprestasjoner.

I tillegg til å forsterke de sosiale ulikhetene i utdanningssystemet, vil mer segregerte skoler kunne svekke skolen som tillitsskapende fellesarena, og øke karakterpresset i en grunnskole der allerede alt for mange barn strever med et for høyt stressnivå. Utvikling i samfunn og arbeidsliv tilsier behov for å gå i motsatt retning: Øke vekten på å få trygge, selvstendig kritiske individer med god kompetanse i "å lære å lære", samarbeide og i andre sosiale ferdigheter.

LO går imot begge alternativene som foreslås i høringen. Begge alternativene innebærer at det ikke lenger blir mulig å gjennomføre inntak etter nærskoleprinsippet, for de fylkene som ønsker dette. I dag er det fire fylker som har inntak etter nærskoleprinsipp. Alternativ 2 innebærer dessuten at også muligheten til å fastsette inntaksområder innenfor et fylke, slik fem fylker gjør i dag, kun skal være en unntaksmulighet. Det sies klart at forslaget åpner bare for å gjøre unntak, dersom det er basert på

Landsorganisasjonen i Norge

Torggata 12, N-0181 Oslo E-post: lo@lo.no www.lo.no Telefon: +47 23 06 10 00 Organisasjonsnummer: 971 074 337
Kontonr.: 9001 07 00182 Faktura på e-post: 971074337@autoinvoice.no Elektronisk faktura (EHF): 9908:971074337

store avstander i fylket. Samtidig framstår det konkrete grunnlaget for å benytte en slik unntaksbestemmelse som uklar. Hvor langt er "store avstander"? Hvor lang reisetid vil medføre "urimelig lang skolevei"?

LO stiller seg undrende til at dette forslaget legges fram, samtidig som regionreformen trer i kraft. Dette er en reform som skulle styrke det lokale selvstyret. Men begge alternativene som foreslås *innskrenker* fylkenes lokale selvstyre og mulighet til å utvikle opptaksordninger tilpasset sin region. LO er bekymret for at forslaget vil bidra til ytterligere press i retning av sentralisering av det videregående skoletilbudet. Blant annet vil vi peke på den foreslåtte definisjonen av "reell valgmulighet" innenfor et inntaksområde i Alternativ 1, som foreslås å være "av en slik størrelse at søkerne som et minimum må kunne velge mellom to skoler med samme utdanningsprogram innenfor et inntaksområde." Det er stor variasjon i dimensjoneringen mellom de ulike opplæringsprogrammene. Å stille krav om at det skal være minst to skoler med alle utdanningsprogram i et inntaksområde vil i mange tilfeller medføre at også inntaksområder blir svært store.

LO vil understreke viktigheten av en god videregående opplæring for alle. Gjennomføring av videregående opplæring er av avgjørende betydning for senere sysselsetting og inkludering i arbeidsmarkedet. Vi har oppfattet at regjeringen er opptatt av å begrense frafall. Men dette forslaget framstår som mer drevet av en konkurransebasert ideologi enn målet om å sikre god videregående opplæring for alle. I tillegg til å begrense elevers muligheter til å ta videregående opplæring i sitt hjemmeområde, svekker dette forslaget både det lokale selvstyret og muligheter til å dimensjonere opplæringstilbudet mot arbeidslivets behov. Myndighetene burde heller bruke ressurser på styrking av opplæringstilbudet, moderne skoleverksteder og annen styrking av yrkesfagene, bedre samarbeid mellom skole og bedrift, rådgivningstjenesten og andre tiltak som bidrar til reell rett til videregående opplæring og framtidig arbeid, for alle.

Med vennlig hilsen
LO Norge

Roger H. Heimli
(*sign.*)

Liv Sannes
(*sign.*)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.